

הכנס השנתי במתכונת מקוונת של האגודה הישראלית מדע המדינה לשנת 2021

יום חמישי | ט"ז בסיון תשפ"א | 27.5.2021
המכללה האקדמית צפת

שנה של תהפוכות:
בחירות, רב-תרבותיות, משילות ומנהיגות

ספר הכנס ותקצירי ההרצאות

תוכן העניינים

1.....	דבר נשיא האגודה ויו"ר הכנס
2.....	אודות האגודה למדע המדינה
2.....	חברות וחברי הוועדה המדעית והוועדה המארגנת
3.....	פרס לספר המצטיין
4.....	פרס לעבודת דוקטורט מצטיינת
5.....	פרס לעבודת תזה מצטיינת
5.....	פרס הוקרה למשרת ציבור מוביל
6.....	פרס הוקרה עבור מפעל חיים
7.....	סדר יום ומושבים
8-10.....	תוכנית מפורטת
11-26.....	תקצירי הרצאות

לחברות וחברי האגודה,

שלום רב,

השנה שחלפה הייתה שנה של תמורות חברתיות, כלכליות ופוליטיות. מגפת הקורונה הציבה אתגרים חדשים בכני קובעי המדיניות בזירה הבין-לאומית ובזירה הלאומית.

מבצע "שומר החומות" שינה את כללי המשחק מול חמאס, בצד מהומות אלימות של פורעים קיצוניים שחידדו את השסע המגזרי.

התקופה מאופיינת בשתי מגמות, מחד, שיתוף פעולה במערכת הבין-לאומית במאמץ לפתח חיסון במסגרת ניסיונות ההתמודדות עם המגפה, ומאידך, סגירת גבולות, הגבלות תנועה וריחוק חברתי בין מדינתי בכלל, ובישראל בפרט.

לא זו אף זו, המערכת הפוליטית הישראלית מתאפיינת באי יציבות, על רקע היעדר הכרעה במהלך ארבע מערכות בחירות שעוררה שאלות נוקבות בסוגיות של משילות, מנהיגות ויציבות שלטונית. הקיטוב הפוליטי יצר, בין היתר, שיח אלים, הפצת מידע שקרי ברשתות החברתיות והפגנות בעד ונגד ערכים שבמחלוקת. החברה הישראלית חוותה קיטוב חברתי הולך ומעמיק המאיים לפגוע במרקם החיים השברירי ממילא השורר במדינה לאחר התמודדות של יותר משנה עם השלכות משבר הקורונה על תחומי החיים השונים.

הכנס השנתי של האגודה הישראלית למדע המדינה מבקש להתמודד עם סוגיות אלה ביניהם מנהיגות, משילות, התמודדות עם מגפת הקורונה ברמה הבין-לאומית, הלאומית והמקומית.

תודה גדולה לצוותים השונים שסייעו בהכנת הכנס, הוועדה המדעית, הוועדה המארגנת, ועדות פרס הוקרה עבור מפעל חיים, פרס משרת ציבור מוביל, פרס הוקרה עבור ספר שתרום תרומה משמעותית למחקר בתחום מדע המדינה, פרס הוקרה לעבודת דוקטורט מצטיינת ופרס הוקרה לעבודת תזה מצטיינת.

איחולנו לכנס פורה ומעניין.

בברכה,

ד"ר אפרת קנולר
יושבת ראש הכנס

פרופ' אסף מידני
נשיא האגודה הישראלית למדע המדינה

אודות האגודה הישראלית למדע המדינה

האגודה הישראלית למדע המדינה מהווה התאגדות של חוקרים ומורים בתחומי מדע המדינה מאוניברסיטאות ומכללות בארץ. מטרתיה העיקריות הן לשקוד על רמת מחקר והוראה, על האתיקה המקצועית של חוקרי מדע המדינה במדינת ישראל ועל קידום המקצוע.

בין השאר, עורכת האגודה אסיפות וכנסים מדעיים, שולחת נציגים לקונגרסים מדעיים ויוצרת קשר עם מוסדות ואנשי מדע בחו"ל.

נושאי תפקידים

כרופ' אסף מידני, נשיא האגודה (המכללה האקדמית תל-אביב יפו)
כרופ' אסנת עקירב, סגנית נשיא האגודה (המכללה האקדמית גליל מערבי)

בעלי תפקידים

ד"ר ניסים ערקובי, מנכ"ל
מר יוסי גנאל, מזכיר האגודה
ד"ר עומרי שמיר, גזבר האגודה

חבר/ות הוועדה המדעית (לפי סדר א'-ב')

כרופ' פריש הלל (אוניברסיטת בר-אילן)	ד"ר אבו-עקסה ואיל (האוניברסיטה העברית)
ד"ר קופרמן רנן (אוניברסיטת חיפה)	כרופ' אורם מתן (המכללה האקדמית תל אביב-יפו)
ד"ר קנולר אפרת (המכללה האקדמית צפת)	ד"ר אושר ג'ניפר (אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)
ד"ר שולצינר דורון (המכללה האקדמית הדסה ירושלים)	ד"ר אריאן עופר (המכללה האקדמית עמק יזרעאל)
ד"ר שומר יעל (אוניברסיטת תל אביב)	ד"ר בן-רפאל גלנטי סיגל (המכללה האקדמית בית ברל)
ד"ר שמיר עומרי (המכללה האקדמית אשקלון)	כרופ' דהאן-כלב הנרייט (אמריטה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)
כרופ' שרביט עומרי (האוניברסיטה הפתוחה)	ד"ר יובל פני (אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)
כרופ' שכירא שלמה (אוניברסיטת בר-אילן)	כרופ' עקירב אסנת (המכללה האקדמית גליל מערבי)

חבר/ות הוועדה המארגנת של הכנס בצפת (לפי סדר א'-ב')

כרופ' עקירב אסנת (המכללה האקדמית גליל מערבי)	ד"ר ברנזון אלונית (המכללה האקדמית צפת)
ד"ר ערקובי ניסים (מנכ"ל האגודה למדע המדינה)	מר גנאל יוסי (מזכיר האגודה למדעי המדינה)
מר קושניר איתן (המכללה האקדמית צפת)	ד"ר כרמי שמעון (המכללה האקדמית צפת)
ד"ר קנולר אפרת (יו"ר הכנס, המכללה האקדמית צפת)	כרופ' מידני אסף (נשיא האגודה הישראלית למדעי המדינה, המכללה האקדמית תל אביב-יפו)
	ד"ר סלמן ירון (המכללה האקדמית צפת)

רשימת הזכרים בפרסי האגודה לשנת 2020

פרס לספר המצטיין ע"ש פרופסור גדעון דורון ז"ל (1945-2011)

פרס הספר המצטיין יוענק השנה לפרופסור אמל ג'מאל על ספרו
Reconstructing the Civic, Palestinian civil Activism in Israel

בהוצאת SUNY Press

בהמלצתה קבעה ועדת הפרס: "הספר של אמל ג'מאל הוא חלוצי בכל מובן המילה. הספר עוסק בתופעה חשובה ומרכזית בחייה, במאבקה ובפועלה בקרב עצמה, של החברה הפלסטינית בישראל. הדיון הוא מקיף וממצא. בספר יש גם קישור מעניין ומרתק בין תיאוריה, פוליטית בעיקר, לבין החברה האזרחית".

לזכרו:

פרופסור גדעון דורון נולד בתל-אביב בשנת 1945 בוגר ומוסמך האוניברסיטה העברית בירושלים ובעל תואר דוקטור מאוניברסיטת רוצ'סטר בהדרכתו של ויליאם רייקר, אבי תורת המניפולציה ויישומי תורת המשחקים בחקר הפוליטיקה. הוא פרסם 20 ספרים

פרופסור גדעון דורון ז"ל

בעברית ובאנגלית ועשרות רבות של מאמרים אקדמיים בנושאי אסטרטגיה וכלכלה פוליטית, שיטות בחירה, מדיניות ומינהל ציבורי, תקשורת ומניפולציה פוליטית ותורת המשחקים. יזם את הקמת החוג למדיניות ציבורית באוניברסיטת תל אביב והיה יועץ ויו"ר אקדמי למחלקה למינהל ומדיניות ציבורית באוניברסיטת בן-גוריון בשלבי הקמתה. כמו כן עמד בראש החוג למדע המדינה במכללת עמק יזרעאל, והיה אחד ממייסדי המרכז להעצמת האזרח והדמות האקדמית המרכזית בפעולתו, האחראי האקדמי וממפתחי מדד החוסן הלאומי, הכולל בתוכו את מדד השחיתות, המתפרסם בכל שנה בכנס שדרות, ובנוסף היה פעיל בצוות הבינלאומי המודד את השחיתות הציבורית במדינות העולם. פרופסור דורון מילא שורה של תפקידים ציבוריים ובהם יושב ראש הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, חבר בצוות ההיגוי של ועדת נשיא המדינה לעניין שיטת הממשל בישראל, יועץ לראשי ממשלה ולשרים, חבר הוועדה לבחינת נושא המינויים בשירות הציבורי, חבר הצוות לביטחון לאומי, המועצה הישראלית לקולנוע והוועדה לקביעת גבולות מוניציפאליים.

האגודה הישראלית למדע המדינה חבה, במידה רבה, את עצם קיומה לגדעון דורון, ממחדשי האגודה והיושב ראש שלה לשעבר. בין השאר יזם את הקמת הוצאת הספרים של האגודה ועמד בראש המערכת המדעית שלה, ובשנות התשעים של המאה העשרים היה חבר בהנהלת האגודה הבינלאומית למדע המדינה.

פרס לעבודת דוקטורט מצטיינת ע"ש נדיר צור ז"ל (1952-2014)

פרס לעבודת דוקטורט מצטיינת יוענק השנה לד"ר גדי ורשה מאוניברסיטת חיפה, עבור עבודתו בנושא: "עשור של תפנית: התפתחות יחסי ארה"ב-ישראל במישור הגרעיני בין השנים 1961 – 1969", בהנחיית פרופ' אברהם בן צבי.

בהמלצתה קבעה ועדת הפרס: "עבודת הדוקטורט של דר' גדי ורשה בולטת בהצטיינותה בכל היבט חשוב של מחקר דוקטורט: בנושא הנבחר, בשיטת מחקר ייחודית, ניתוח מעולה של החלטות שחקני המפתח ועיצוב מושגי חדש של המחבר. מעבר לכך העבודה חושפת לראשונה תובנות חשובות בתחום מדיניות הגרעין הישראלי השרירות וקיימות גם בימינו".

ד"ר נדיר צור ז"ל

לזכרו:

ד"ר נדיר צור (1952 – 2014)

איש רדיו שכינה כעורך ומגיש תוכניות בגלי צה"ל ובקול ישראל, חוקר מדע המדינה, סופר ומשורר.

צור הוא בוגר במדע המדינה וביחסים בין-לאומיים (בהצטיינות) ותואר מוסמך במדע המדינה (בהצטיינות) מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

בשנת 2001 (תשס"ב), קיבל ממנה גם תואר דוקטור.

את עבודת הדוקטורט שלו "רטוריקה של מנהיגים ישראלים במצבי-לחץ" עיבד לספר "רטוריקה פוליטית: מנהיגים ישראלים במצבי לחץ", שראה אור ב-2004 בהוצאת הקיבוץ המאוחד וזכה בפרס האגודה הישראלית למדע המדינה לספר בעברית לשנת תשס"ה.

שימש כחוקר במכון טרומן למען קידום השלום של האוניברסיטה העברית בירושלים. במקביל שימש כחוקר אורח במרכז חיים הרצוג לחקר המזרח-התיכון ודיפלומטיה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ולאחר מכן חזר לשמש חוקר במרכז לחקר הביטחון הלאומי שבחיפה.

תחומי מחקרו היו פסיכולוגיה פוליטית, כלי השפעה של מנהיגים (לרבות רטוריקה), מצבי-לחץ בסכסוך הישראלי-ערבי וממדים רציונליים ואי-רציונליים של ביטחון לאומי.

פעילותו העיתונאית התפרסה על פני כלי תקשורת רבים.

ב-2005 הוענק לו אות מפעל חיים מטעם המרכז העולמי של ארגון "בני ברית" בעבור "מצוינות בסקירה של העיתון, נות, הכתובה, המשודרת והמקוונת – על יהדות התפוצות".

צור יזם, ייסד ועמד בראש הועדה למונחי מדע המדינה באקדמיה ללשון העברית ובשיתוף האגודה הישראלית למדע המדינה.

פרס משרת ציבור מוביל

פרס משרת ציבור מוביל יוענק לפרופסור מסעד ברהום, מנהל המרכז הרפואי לגליל משנת 2007.

פרופסור ברהום מנהל את המרכז הרפואי בהצלחה רבה.

בחזונו, כשקיבל את ניהול המרכז הרפואי, אמר פרופסור ברהום כי הוא שואף למקצוענות, איכות וזמינות ברמה הגבוהה ביותר, ואכן בית החולים, בניהולו עושה זאת, תוך שיתוף פעולה עם ראשי הרשויות והמועצות המקומיות והאזוריות באזור.

פרופסור ברהום הביא למרכז הרפואי לגליל רופאים ידועי שם, שהפכו מחלקות של בית החולים לאטרקטיביות גם לחולים ממרכז הארץ.

כל זאת, בליווי הקפדה שבקרב צוותי העובדים והעובדות יתקיים ייצוג לכל הדתות והאמונות ובהענקת טיפול הומני לכל אחד מן המטופלים, מתוך תחושת שליחות.

בית החולים, בניהולו של פרופסור ברהום, עמד ועומד מול אתגרים לא פשוטים בתקופת הקורונה שהיכתה באוכלוסייה בגליל באופן קשה, לצד הטיפול השוטף בנפגעי תאונות דרכים ובנפגעי אלימות, ויכול להם.

למרות הלחץ והעומס, ממשיך פרופסור ברהום בעבודת הקודש שלו במקצועיות ובנעימות, ועל כך מגיעה לו הוקרת הציבור כולו.

פרופ' מסעוד ברהום

פרס לעבודת תזה (M.A) מצטיינת ע"ש יונתן פיין ז"ל (1958-2015)

פרס לעבודת תזה מצטיינת יוענק השנה למר אלעד כהן מהאוניברסיטה הפתוחה על עבודתו בנושא: "ניאו-ליברליזם בציונות הדתית: בחינה ביקורתית מפרספקטיבה של חקר הגלובליזציה", בהנחיית פרופ' זאב רוזנהק.

בהמלצתה קבעה ועדת הפרס: "זו עבודה חדשנית, מעניינת ומאלפת בה אלעד בוחן, תוך ניתוח מעמיק ויסודי של טקסטים, את המפנה שחל בציונות הדתית, תוך השוואה לתנועות דתיות אחרות במרחב הגלובלי, למרות השינוי התיאולוגי".

ד"ר יונתן פיין ז"ל

לזכרו:

ד"ר יונתן פיין, בן 57 במותו, היה מרצה וחבר סגל אהוב בבית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה.

יונתן היה מרצה וחוקר מחונן שהקדיש את זמנו לחקר אידיאולוגיות של ארגוני טרור, אלימות פוליטית דתית השוואתית ומדיניות ארה"ב ואירופה.

יונתן, בן למשפחת משוררים - נכדו של המשורר אלכסנדר פן, בנה של המשוררת זרובבלה ששונקין, היה איש אשכולות שחתום על ספרי עיון ורומנים שכתב, ואיש שיחה ומרצה מרתק בעל תחומי עניין מגוונים.

מעל הכל, היה יונתן דמות אהובה ודומיננטית בקרב הסטודנטים בביה"ס לממשל - הוא ראה בתפקידו כיועץ אקדמי שליחות והיה שם בשביל הסטודנטים בכל דבר ורגע שביקשו. הוא יחסר מאוד לכולנו.

יהי זכרו ברוך.

פרס הוקרה עבור מפעל חיים

פרס הוקרה עבור מפעל חיים יוענק לפרופסור אברהם דיסקין.

פרופסור אברהם דיסקין הוא חוקר בולט בתחום של שיטות והתנהגות בוחרים, דמוקרטיה ופוליטיקה השוואתית בארץ ובעולם.

פרופסור דיסקין הוא פרופסור אמריטוס למדע המדינה באוניברסיטה העברית בירושלים. הוא כיהן כראש המחלקה למדע המדינה באוניברסיטה העברית וכיו"ר האגודה הישראלית למדע מדינה. במהלך השנים שירת כפרופסור אורח באוניברסיטאות רבות בארה"ב, קנדה, אירופה ויפן.

פרופסור דיסקין מתמחה, בין היתר, בפוליטיקה השוואתית, בפוליטיקה ישראלית, בשיטות בחירות, בהתנהגות בוחרים, בקבלת החלטות ובתורת המשחקים.

פרופ' אברהם דיסקין

הוא פרסם כעשרים ספרים וכמאה וחמישים מאמרים אקדמיים בנושאים אלה, כשעשרות רבות מהם התפרסמו במיטב כתבי העת הבין-לאומיים.

תרומתו לחקר הפוליטיקה הישראלית רבה.

כבר בשנות השבעים הצביע על חשיבות "השליטה בנקודת הציר" (המאזן בין גוש הימין וגוש השמאל) ועל חשיבות מעברי הקולות בין גוש השמאל וגוש הימין.

בשנות האלפיים תרם רבות להבנת בעיית המיקוח הידועה של ג'ון נאש.

הוא הציע פתרון לבעיית עוצמת ההצבעה (Voting Power), סיפק הוכחה לקשר בין "אי הצבעה אסטרטגית" וצמידותן של מערכות בחירות בארצות הברית ובריטניה במהלך המאה ה-20, והציע הוכחה להומוגניות ההצבעה במשאלי העם בשווייץ. כמו כן הציע מדד חדש לבדיקת אי-יחסיות (Disproportionality) ותנדוטיות (Volatility) בבחירות.

בתפקידו הציבוריים שימש פרופ' דיסקין כיועץ, בין היתר לראשי המערכת הפוליטית בישראל – ראשי ממשלה, שרים וחברי כנסת.

הוא ייעץ גם לכנסת ולוועדותיה, למשרדי ממשלה שונים ולאמצעי התקשורת בארץ ובעולם.

כמו כן, שימש בתפקידים ציבוריים שונים: יו"ר וועדת הצוערים של משרד החוץ, יועץ של וועדת הבחירות המרכזית ויו"ר וועדת המועצה להשכלה גבוהה למינהל ציבורי ולמדע המדינה.

סדר היום ומושביו הכנס

10:00-10:30 | פתיחה וברכות

פרופ' אסף מידני, נשיא האגודה הישראלית למדע המדינה
 פרופ' אהרון קלרמן, נשיא המכללה
 מר שלומי בן נון, מנכ"ל המכללה
 מנחה: ד"ר אפרת קנולה, יו"ר הכנס

10:30-11:45 | מושבים מקבילים

	<p>חדר 3: תיאוריות וגישות במדע המדינה</p>	<p>חדר 2: "האח הגדול" (!?): מעקב מקוון אחרי אזרחים</p>	<p>חדר 1: הגבלת כהונת ראש הממשלה</p>
--	---	--	--

11:45-12:00 | הפסקה

12:00-13:15 | מושבים מקבילים

	<p>חדר 3: דיון בספר: Israel's Regime Untangled: Between Apartheid and Democracy (cup 2021)</p>	<p>חדר 2: שלטון מקומי בזמני משבר: מנהיגות, אמון והשתתפות אזרחית-פוליטית</p>	<p>חדר 1: הקורונה: מחאה חברתית, מדיניות ציבורית וחוסן לאומי</p>
--	--	---	---

13:15-13:30 | הפסקה

13:30-14:45 | אסיפה כללית ומתן פרסים

14:45-15:00 | הפסקה

15:00-16:15 | מושבים מקבילים

<p>חדר 4: Political Attitudes and Political Behavior (המושב יתנהל בשפה האנגלית)</p>	<p>חדר 3: האומנם "קץ הדמוקרטיה"?</p>	<p>חדר 2: עיצוב ויישום מדיניות ודרכי התמודדות עם משבר הקורונה</p>	<p>חדר 1: החברה הערבית בישראל: השתתפות פוליטית-אזרחית, אתגרי השעה</p>
--	--	---	---

מושב ראשון

הגבלת כהונת ראש הממשלה

יו"ר: ד"ר ראובן שפירא

Preventing Prime Ministers' oligarchic Entrenchment by a Majority: ד"ר ראובן שפירא, ד"ר אסף שפירא

מגיב: פרופ' גדעון רהט

"האח הגדול" (!?): מעקב מקוון אחרי אזרחים

יו"ר: ד"ר אבנר ברנע

פרופ' ענת בן דוד: רטוריקה סטטיסטית כאמצעי להצדקת השימוש בשירות הביטחון הכללי לאיכון חולי קורונה וליצור ציות אזרחי

ד"ר אמיר כהנא: פיקוח על מעקב מקוון בישראל: איכונים הקורונה כמקרה בוחן

ד"ר אבנר ברנע האם היה כשל ממלכתי בהחלת אחריות על ארגון ביטחוני לעסוק בנושא שאינו מתפקידו? מקרה בוחן מעקב שב"כ אחר חולי קורונה

ד"ר תהילה שוורץ-אלטשולר: מה אפשר ללמוד מהשימוש באיכונים השב"כ בתקופת

הקורונה על מדיניות טכנולוגיה בישראל?

תיאוריות וגישות במדע המדינה

יו"ר: ד"ר איתן אדרס

ד"ר איתן אדרס: משבר הקורונה - קריאת השכמה לבחינת פרדיגמות לאומיות ארוכות טווח

פרופ' אלכס מינץ: הפרדיגמה ההתנהגותית במדע המדינה: גישות, תיאוריות ושיטות

ד"ר אביב קדרון, ד"ר חוה וינרסקי-פרץ: יישום תיאוריות שימור המשאבים בקרב מנהלים במגזר הציבורי ובמגזר העסקי

ד"ר מרדכי חזיזה: The Chinese New Silk Road Strategy and the Maghreb

הקורונה: מחאה חברתית, מדיניות ציבורית וחוסן לאומי

יו"ר: ד"ר אלונת ברנזון

ד"ר תמר טאובר-פאוזנר, ד"ר נורית השמשוני-יפה: ממחאה במרחב למחאה על המרחב: תפיסת המרחב הציבורי האורבני בימי הקורונה

גב' יעל שדה, ד"ר גיא שיאון: קהילת הקיבוץ בתקופת הקורונה: מחזיקים בנרטיבים מקבילים ומעלים את החוסן

ד"ר עדי מאנע, פרופ' שפרה גיא: האם אוריינטציה פוליטית וקבוצות הלאום משפיעות על בריאות הנפש במשבר הקורונה? משאבי התמודדות ברמה האישית, החברתית והלאומית בישראל לאורך המשבר

ד"ר גדי חיטמן: More Divided than United: Social Protest following covid-19 Pandemic of 2020

שלטון מקומי בזמני משבר - מנהיגות, אמון והשתתפות אזרחית-פוליטית

יו"ר: ד"ר ניסים ערקובי

ד"ר עינת שושן-רפאלי: השתתפות אזרחית בקהילה המקומית מעודדת שחיתות שלטונית – האומנם?

ד"ר חדזה וינרסקי-פרץ, ד"ר אביב קדרון: הקשר בין אמון ארגוני, מוטיבציה בשירות הציבורי ומחבורות ארגונית בקרב מנהלים במגזר הציבורי

גב' דנה נתן-קרופ: Audits in Democratic system: The Audit Approach as a Result of Interactions Between State Audit Institutions and politicians

מר עומר סולודון: Overburdened? How immigrant Dispersal Policies Can Mitigate Public Backlash

מר דדרור שלו: הרשות המקומית "כלבנת יסוד" בעת חרום: עירית חולון בתקופת הקורונה (מרץ 2020 עד 2021) כמקרה בוחן

מגיב: פרופ' אסף מידיני

דיון בספר:

Gal Ariely, Israel`s Regime Untangled: Between Apartheid and Democracy (cup 2021)

יו"ר: ד"ר ג'ניפר אושר

משתתפים: פרופ' גל אריאלי | ד"ר אביעד רובין | ד"ר מעוז רוזנטל | ד"ר ג'ניפר אושר | פרופ' נעמי חזן

13:30 - 13:30 | הפסקה

14:45 - 13:30 | אסיפה כללית, חלוקת פרסים

14:45 - 15:00 | הפסקה

החברה הערבית בישראל: השתתפות פוליטית-אזרחית, אתגרי השעה ומענים

יו"ר: ד"ר דניס רוזנברג

ד"ר דניס רוזנברג: Covid-19-related institutional satisfaction and psychological response to the pandemic in Arab citizen of Israel: An exploratory cross-sectional study

מר יגאל שירי: חלוקת הדורות בחברה הערבית בישראל

עיצוב ויישום מדיניות ודרכי התמודדות עם משבר הקורונה

יו"ר: ד"ר איגור דוידזון

גב' קלרטה טורג: How Personal Experience with Covid-19 Shapes Attitudes Towards Government? Coercion

ד"ר איגור דוידזון: How Covid-19 Epidemic may Affect the Transatlantic Security?

מר איתמר יקיר, פרופ' רענן סוליציאנו-קינן:

Social distance: Identity, perceived reality and policy preferences under pandemic threat

ד"ר שי אטיאס: עליות כוחה של הדיפלומטיה והביקוש הגובר ב"עוצמה רכה" בעידן המגפה העולמית, מצורף בדף

האומנם "קץ הדמוקרטיה"?

יו"ר: פרופ' משה הלינגר

פרופ' משה הלינגר: האם הדמוקרטיה הישראלית בסכנה?

ד"ר לב טופור, ד"ר אלדד הבר:

Cyber Proxy Warfare, Cyber Sovereignty and The Emergence of Internet Bubbles

Political Attitudes and Political Behavior

(המושב יתנהל בשפה האנגלית)

יו"ר: ד"ר אמנון כוורי

ד"ר נועם גדרון: If Women Ran the World: Evidence that female office-holders de-escalate cross-party hostility in western democracies

ד"ר לירן הרסגור, אלון יקטר: Do Shared External Threats Foster Greater Assistance Among Groups in Conflict? Evidence from Israel During Covid-19

ד"ר אמנון כוורי: American Public Opinion toward Israel: From Consensus to Divide

ד"ר ג'ניפר אושר, פרופ' רות דאסינוויל, מר פרננדו פיטוסה: Citizens' Internal and External Political Efficacy: A Crossnational and Longitudinal Investigation

מגיבים: ד"ר מיכאל פרידמן | ד"ר עומר יעיר

Preventing Prime Ministers' Oligarchic Entrenchment by a Majority Escalator

ד"ר ראובן שפירא, ד"ר אסף שפירא

Some political scientists object to statutory term limits for prime ministers (PMs) as common in presidential regimes but rare in parliamentary ones. One explanation for the objection, which seemingly also explains the scarcity of such legislation in the latter, is the rarity of PMs' entrenchment cases. However, the Israeli cases of both Ben-Gurion and Netanyahu engendered years of immoral oligarchic entrenchment efforts, enormous societal harms, and crises; Netanyahu's entrenchment even led opposition parties to propose term limit legislation, which calls for reconsidering this objection.

Objectors asserted that safety valves within parliamentary regimes are sufficient guarantee against dangerous PM power concentration and corruption, but Israel's years of current political crisis with no end in sight contradicts this. However, term limits' most serious drawback is obstructing prolonged transformation efforts by leaders. For example, Ben-Gurion led for 13 years the struggle to establish Israeli statehood as the actual prime minister of the state-like organized Jewish Palestine community; if a two term/eight year limit had been adopted for his office, as opposition parties propose now, his demotion in 1943 could have thwarted this establishment. Rather than simple term limits, both three American law professors and myself proposed preventing political leaders' oligarchic entrenchment by a majority escalator: each additional term in office would require a higher majority than the previous term. They proposed a 5% higher majority escalation for each re-election (55%, 60%, etc.), while I proposed exponential escalation, as research has found exponential growth in the adoration of tenured successful leaders. My escalator proposal is 55%, 66.6%, and 85% for a 3rd re-election which is terminal, as a 4th elevation would exceed 100%; unlike the Americans' proposal this conclusively bars oligarchic continuity. My presentation compares Israeli opposition parties' proposal with majority escalator proposals and evaluates the latter's capacity to overcome term limits' major drawback.

מגיב: פרופ' גדעון רהט

יו"ר: ד"ר אסף ברנע

רטוריקה סטטיסטית כאמצעי להצדקת השימוש בשירות הביטחון הכללי
לאיכון חולי קורונה וליצור צינת אזרחי.

כרופ' ענת בן-דוד

הרצאה זו מנתחת את השימוש שעשו גורמים במשרד הבריאות בנתונים סטטיסטיים לדווח על יעילות איכונים השב"כ לוועדת חוץ ובטחון, ולשימוש שנעשה בנתונים סטטיסטיים אלו בהחלטות הממשלה להאריך שוב ושוב את ההסתייעות בשירות הביטחון הכללי לאיכון סלולרי של חולי קורונה במהלך שנת 2020. אטען כי נתונים אלו – שנוסחו כהערכות אפידמיולוגיות מומחיות – הוצגו באופן רטורי ומהותני, שתכליתו הייתה הצדקת ההסתייעות באיכונים שירות הביטחון הכללי בכל מחיר וכאמצעי להגברת צינת אזרחי למהלך שגרר פגיעה משמעותית בחירויות הפרט. ניתוח טבלאות הנתונים מעיד על פרסום נתונים שאינם ברי חישוב או הצלבה, תוך שימוש בקטגוריות חופפות ולעתים סותרות, אשר מנעו אפשרות חילוף תובנות אודות התרומה הבלעדית של איכונים השב"כ לאיתור חולי קורונה, בהשוואה לאמצעים אחרים. במקרים אחרים, על מנת להצדיק את עמדת משרד הבריאות והממשלה כי יש נחיצות באיכונים בכל מחיר, הותאמו קטגוריות החישוב באופן שיגדיל את תרומתם הנצפית של האיכונים למאמצי האיתור, או באמצעות שימוש בנתוני יעילות זהים שימשו להצדקת הארכת האיכונים הן בזמן עליה בתחלואה, והן בזמן ירידה דרמטית בתחלואה. שימוש רטורי נוסף בהערכות סטטיסטיות נעשה בפרסום הערכות של מספר מקרי מוות או הדבקה שנמנעו כתוצאה מהאיכונים, על אף שאופן חישוב הערכות אלה לא פורסם ברבים והוצג במספרים מוחלטים ולא כהערכה הסתברותית.

ההרצאה עומדת על המשמעויות הדמוקרטיות של קבלת החלטות פרלמנטרית וממשלתית המסתמכות באופן מתמשך ולא ביקורתי על נתונים מהותניים המוצגים כעובדות, ועל חשיבותו של דיון ציבורי מבוסס-נתונים כאמצעי פיקוח על מדיניות הממשלה.

פיקוח על מעקב מקוון בישראל: איכונים הקורונה כמקרה מבחן

ד"ר עמיר כהנא

במסגרת ההתמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה, הוסמך שב"כ לעשות שימוש במאגר נתוני התקשורת שלו ('הכלי') כדי לסייע בחקירות אפידמיולוגיות. הסמכה זו, החורגת מתפקידי הסטטוטוריים של השירות, ובתוכם סיכול טרור וריגול נגדי, נעשתה תוך דיון ציבורי ער ונדייר בפומביות, שאפשר הצצה נדירה לפעולתם של הגורמים החוץ-ממשלתיים המפקחים בישראל על מעקב מקוון, ובראשם וועדת החוץ והביטחון של הכנסת ובתי המשפט.

בשגרה, מערך הפיקוח הישראלי החיצוני על סיגינט (בהקשר זה, מודיעין המתבסס על מעקב מקוון) הוא בלתי מקיף, חסר ואפוף מעטה של חשאיות. האם פרשת הקורונה יכולה לשמש כמקרה מבחן להערכת היעילות שלו? בחינת תפקודו של מערך הפיקוח במהלך פרשת ההסתייעות בשב"כ לאיכון נשאי קורונה עשויה אמנם להצביע על מספר שיפורים ביחס לפעילותו בשגרה, אך אלו היבטים שנובעים מהמאפיינים הייחודיים של איום הקורונה. ניתוח מקרה המבחן של איכונים הקורונה מדגיש, עם זאת, את הצורך ברכורמה מוסדית של מערך הפיקוח הסיגינטי בישראל לפי מודלים השוואתיים דוגמת אלו שהוקמו בשנים האחרונות בבריטניה ובארצות אירופאיות אחרות.

האם היה כשל ממלכתי בהטלת אחריות על ארגון ביטחוני לעסוק בנושא שאינו מתפקידו?

מקרה מעקב שב"כ אחר חולי קורונה

ד"ר אבנר ברנע

על רקע משבר הקורונה והוויכוח הציבורי בעניין פרטיות ודמוקרטיה, ראוי להזכיר מדבריו של ההיסטוריון פרופסור יובל נח הררי שאמר: "לבקש מאנשים לבחור בין פרטיות לבין בריאות זהו שורש העניין, משום שזו בחירה שגויה. אנחנו יכולים וצריכים להנות משתייהן".

באותו עניין אמר מייקל רוג'רס, מי שהיה ראש ה-NSA: "כל עוד אנחנו מחפשים פתרונות שכוללים ידע על אנשים פרטיים, למשל במציאות של מגפת הקורונה, עלינו לוודא שהם כוללים איזונים ובלמים ומשרים ביטחון ואמון באזרחים. אני לא אוהב פתרונות אבסולוטיים, אלא מעדיף פיתוח פתרונות עם פיקוח ומעורבות חיצונית". עוד הוא אמר: "המעקב אחר אזרחים צריך לקחת צעד אחורה".

השימוש ביכולות המעקב של השב"כ לצורך איתור חולי קורונה שאינו נושא ביטחוני, הוא תקדים חמור ומסוכן בדרך למצב שבה מעקבים אחרי אזרחים תמימים יהפכו לעניין שגרתי ומתמשך על ידי ארגון ביטחוני הפועל בחשאי. דומה שהממשלה התאהבה בשימוש בשב"כ, ובמשך חודשים לא ערכה כל בדיקה של ממש לחלופות - ויהיו חלופות סבירות בהחלט כמו אפליקציות וולונטריות. היה צריך לוודא שהשימוש בכלי הביטחוני כולל איזונים ובלמים ואינם פוגעים באמון האזרחים. זה לא קרה בישראל. לא היה מנגנון יעיל של איזונים ובלמים.

בישראל ניתנה האחריות באופן אבסולוטי לגוף ביטחוני חשאי כאשר בשלב הראשון, המייד, היה צורך ביצירת מנגנון פיקוח ומעורבות חיצונית אזרחית. ולאחר מכן למצוא פתרונות וולונטריים כפי שעשו רוב המדינות. אך בישראל לא באמת נעשה ניסיון שכזה. נסמכו על שב"כ ובהמשך הועברה חקיקה ייעודית בעניין.

הכשל שהתרחש בשימוש הממושך בשב"כ לצורך איתור חולי קורונה היה כשל מערכתי של שומרי הסף: כשל של הממשלה שיזמה את הרעיון, לא הרפתה ממנו ולא פעלה לקדם פיתוח כלים אחרים, של ועדת החוץ והביטחון ושל היועץ המשפטי לממשלה שלא קידמו יכולות לפקח מעשי ואפקטיבי על הפעילות, של שב"כ שהיה חייב להבהיר לרשויות שלא לכך הוא נועד. אם היה נעשה כך – המדינה הייתה מוצאת פתרונות טכנולוגיים אזרחיים כפי שנמצאו במדינות אחרות.

מה אפשר ללמוד מהשימוש באיכוני השב"כ בתקופת הקורונה על מדיניות טכנולוגיה בישראל?

ד"ר תהילה שוורץ-אלטשולר

איכוני השב"כ אינם רק נושא העומד בפני עצמו אלא מקרה בוחן מצויין להבנת יחסי מדיניות וטכנולוגיה בישראל. ההרצאה תעסוק בארבעה מרחבים כאלה.

ראשית, היעדר הבנה שהטכנולוגיה לא מחליפה פתרונות מסורתיים אלא מסייעת, משלימה ועוטפת אותם.

שנית, היעדר קנה מידה אתי לשימוש בטכנולוגיה. בנוסף, קיים כשל אתי בהנחה שמצב החירום מהווה הצדקה להורדת הסטנדרטים המדעיים באימוץ טכנולוגיה.

שלישית, היעדר מדיניות דאטה ממשלתית. חלק ניכר מהשימוש בטכנולוגיה הוא לצורך ניתוח נתונים במטרה לסייע לקביעת מדיניות. כאן התגלו משרדי הממשלה, ובראשם משרד הבריאות, בכל מערומיהם. היעדר מערכות מידע מתפקדות, חוסר הבנה מה יש לאסוף ועל מה מוטב לוותר, וסירוב לאפשר הנגשה של נתונים גולמיים.

רביעית, היעדר אוריינות דיגיטלית של מקבלי ההחלטות. גם טרם הקורונה ניכרו סימני "בורות דיגיטלית" בכל הדרגים השלטוניים, אבל המגיפה הראתה חוסר מקצועיות מטריד. צפינו במקבלי החלטות שאומרים "בינה

מלאכותית" ולא מבינים למה הכוונה; שחושבים שאפשר להשוות את המעקבים בכפיה על ידי השב"כ למסירה בהסכמה של נתונים לחברה פרטית כמו ווייז; שמציגים לנו בגאווה מערכת צבעונית שאפשר לעשות בכל אקסל ומציהרים "יש לנו דאטה, רואים?"; שמדברים בשבחן של מערכות דירוג חברתי שיכריעו מי יוכל לצאת מהבית ומי לא, מבלי להבין את ההשלכות. האוריינות הדיגיטלית הנדרשת צריכה לשקף הבנה של משמעות הפגיעה בפרטיות הן מצד השלטון והן מצד חברות מסחריות; להתייחס לעקרונות אתיים של שימוש בטכנולוגיה; ולהבין את מערכות הפצת המידע ואת הסכנה בפרסום מידע לא נכון או לא אחראי.

תיאוריות וגישות במדע המדינה

יו"ר: ד"ר איתן אדרס

משבר הקורונה - קריאת השכמה לבחינת פרדיגמות לאומיות ארוכות טווח

ד"ר איתן אדרס

משבר הקורונה מציב בפני מדינת ישראל, אתגרים ארוכי טווח מכל תחומי החיים. האתגרים קוראים לבדיקה מעמיקה של הפרדיגמות המעצבות את פניה של החברה בישראל ואולי אף שינוי של פרדיגמות אלו – משימה קשה ביותר הטומנת בחובה גם הזדמנויות חסרות תקדים. מוצג תהליך מחשבתי שמנסה לזהות ולהגדיר "רעיון מסדר" מתחדש, או מספר רעיונות כאלו, שיוכלו לשמש כבסיס לדמותה של מדינת ישראל לעשורים הבאים.

שיטת העבודה התבססה על ראינות עומק שנערכו עם 32 נשים וגברים מובילים מתחומי עיסוק שונים, בעלי רקעים וגילים מגוונים, רואיינו יהודים, דרוזים וערבים, חילונים דתיים וחרדים, צעירים ומבוגרים, וכן בעלי עמדות 'ימניות' ו'שמאליות'. במרואיינים נכללו אנשים בכירים מהאקדמיה, סופרים ומדענים, פוליטיקאים לשעבר, אנשי תקשורת ופובליציסטים, רבנים, כלכלנים, אנשי אסטרטגיה, וקציני צבא בכירים בדימוס.

המרואיינים חלקו אתנו, בשיחות אישיות, את מחשבותיהם, חששותיהם ותקוותיהם לגבי עתידה של מדינת ישראל בעשרות השנים הקרובות. המרואיינים השמיעו באוזנינו, כל אחת ואחד במילותיו ובסגנונו, את תפיסותיהם, את התייחסותם לשאלת 'הרעיון המסדר' וכן את הערכים החשובים (בעיניהם) עליהם יש להשתית את החברה הישראלית בעשורים הבאים.

המחקר מציג את תהליך החשיבה האסטרטגי, שבוצע בו נבחנו ומוצעים 'רעיון מסדר' (חזון) ופרדיגמות שיאפשרו התמודדות מוצלחת עם המשבר ותוצאותיו ארוכות הטווח.

אימוץ מגילת העצמאות זוהה בהסכמה רחבה כ'רעיון מסדר' למדינת ישראל. עדכון כללי המשחק של התהליכים הפוליטיים ויחסי הגומלין בין הרשויות, יחד עם רמת בטחון, חוסן ואיתנות - זוהו כתנאים מאפשרים למימוש החזון. נבחנות פרדיגמות בתחומים: החינוך, מדינה יהודית ודמוקרטית, כלכלת שוק מוסרית, ממלכתיות, ישראל במזרח התיכון וישראל בעמים.

הפרדיגמה ההתנהגותית במדע המדינה: גישות תיאוריות ושיטות

פרופ' אלכס מינץ

במאמר אציג את פרדיגמת מדע המדינה ההתנהגותית, פורצת הדרך.

הפרדיגמה מהווה אלטרנטיבה למודל הדומיננטי במדע המדינה: מודל השחקן הרציונלי.

במאמר יוצגו גישות, תיאוריות מרכזיות ושיטות מחקר על סמך ספרו האחרון של פרופ' אלכס מינץ, היוצא לאור בהוצאת אוניברסיטת קיימברידג' במהלך 2021.

ד"ר אביבה קדרון, ד"ר חדוה וינסקי-פרץ

ספרות עדכנית על ניהול והתנהגות ארגונית משקפת עניין גובר במושגים של הון פסיכולוגי וחברתי חיובי כמשאבי מוטיבציה המשפרים את הביצועים הארגוניים. מחקר זה נשען על תיאוריית שימור המשאבים (COR) על ידי בחינת האופן בו משאבים אישיים וחברתיים משפיעים על ביצועים ארגוניים. בהקשר זה, המלצות האחרונות של ה-OECD (2019)) בנושא מנהיגות בשירות ציבורי טוענות כי האתגרים של השירות הציבורי משתנים בקצב מהיר ולכן נדרשים משאבים מתאימים לתפקוד יעיל לקידום ביצועים ואיכות השירות לאזרחים, לעובדי ציבור ואלה שמובילים אותם. הנתונים נאספו באמצעות סקר אינטרנטי בחברת Panel ובקרוב 303 מנהלים העובדים במגזר הציבורי בשתי נקודות זמן מניבים תובנות בעלות ערך להבנת המשאבים הנדרשים לטיוב עבודתם של מנהלים במגזר הציבורי. המחקר הוא המחקר הראשון מסוגו במגזר הציבורי, והוא מספק ממצאים חדשים לגבי חשיבותם של משאבים אישיים-פסיכולוגיים וחברתיים כגורמים מניעים. המודל התיאורטי מספק פרספקטיבה הוליסטית שממצאה העיקריים מצביעים על כך שהון פסיכולוגי והון חברתי משפיעים על ביצועי הארגון באמצעות אמון ארגוני כמשתנה מתווך והתנהגות פרו-אקטיבית כמשתנה ממתן. המחקר משלב תיווך ומיתון ובכך מציע הבנה מעמיקה יותר של תופעה. המחקר מספק, בנוסף, ראיות ראשוניות הנוגעות לאפשרות שמשאבים חיוביים של מנהלים, כגון הון פסיכולוגי וחברתי, עשויים להוביל לאורך זמן לביצועים ארגוניים רצויים, מעבר לביצועים ברמת הפרט. לבסוף, לאור היעדר הסכמה ברורה לגבי הקשר בין הון חברתי לאמון, הממצאים מצביעים על כך שהון חברתי ואמון הם שני מושגים נפרדים, אך עם זאת יש קשר סטטיסטי מובהק ביניהם. ברמה היישומית, מחקר זה מספק תובנות בעלות ערך בנוגע לאפשרויות לשיפור וחיזוק המיומנויות והיכולות הנחוצים למנהיגות.

The Chinese New Silk Road Strategy and the Maghreb Region

ד"ר מרדכי חזיה

China's Belt and Road initiative (BRI) is one of the most ambitious infrastructure projects in modern history and can reconfigure and optimize global trade routes. Western Asia and North Africa (WANA) are situated at the heart of Beijing's new Silk Road strategy. The WANA occupies a strategic geographical position at the intersection of both a land-based (Silk Road Economic Belt) and a maritime component (the 21st Century Maritime Silk Road Initiative). It sits at the juncture of Asia, Africa, and Europe and has vital maritime chokepoints (Strait of Hormuz, Strait of Bab-al-Mandab, and the Suez Canal) critical for the global energy transport system and the connectivity BRI framework. Since Chinese President Xi Jinping announced the BRI in 2013, the Maghreb countries have joined this initiative, signed memoranda of understanding (MoU), and partnership agreements with China. As a result, the PRC and North African countries' economic relations significantly changed the nature and balance of power relations in the region. This study examines China's relationship with the Maghreb countries based on the new Silk Road strategy and strategic partnership diplomacy and seeks to bring greater understanding to China's new Silk Road strategy in the Maghreb and the implications of those interests for US goals in the region

הקורונה: מחאה חברתית, מדיניות ציבורית וחוסן לאומי

יו"ר: ד"ר אלנית ברנזון

ממחאה במרחב למחאה על המרחב: תפיסת המרחב הציבורי האורבני בימי הקורונה

ד"ר תמר טאובר-פאוזנר, ד"ר נורית השמשוני-יפה

ההתמודדות עם נגיף הקורונה מאתגרת את קיומו הסוציו-פוליטי של המרחב הציבורי ומעלה שאלות על אופיו וגבולותיו. ימי קורונה הדגישו את חשיבות פניו הא-פיזיים של המרחב הציבורי, אך המחקר הנוכחי מבקש להשיב את העיסוק דווקא למרחב הציבורי הפיזי, החיוני לצורך מימוש הפעולה הפוליטית והחברה הדמוקרטית. המרחב הציבורי המוכר היה עד כה מובן מאליו, אלא שבימי קורונה תפיסתו בציבור מתעצבת מחדש. המחקר מראה כי המגבלות המוטלות על ההתנהלות במרחב הציבורי והאיום על זמינותו, מעוררים פעולות לא מאורגנות של אקטיביזם חברתי-פוליטי, ומעצבים תפיסות של מרחב ושל גבולות קונקרטיים וסימבוליים בין פרטי לציבורי. לחשיבותו של המרחב הציבורי כמרחב למחאה מתווסף עתה הצורך למחאה בעד עצם קיומו של המרחב הציבורי.

המרחב הציבורי האורבני של העיר תל-אביב יפו משתרע בין חוף הים לבין מרכזות הבית המשותף. חוף הים העירוני מגלם את התביעה המחודשת על המרחב הציבורי, הנתפס כמרחב לגאולה זמנית ולשחרור; המרכזות בבית המשותף היא טריטוריה פרטית המתגלה כמובלעת אנומלית, הפורצת את המרחב הציבורי ומסגלת לעצמה את איכויותיו. דרך ניתוח שני המרחבים בעיר תל-אביב יפו אנו מראות שני עניינים מרכזיים: האחד, פעולתם של אנשים היא מעצבת מהותית של המרחב הציבורי. היא מעידה על נחיצותו, המתבטאת בצורך באינטראקציה עם מכרים וזרים ובתחושות שייכות ושחרור. השני, השינויים בתפיסת המרחב מתבטאים בעיצובם של גבולות ומצביעים על אופיו הדינמי של המרחב הציבורי. שני המרחבים מבטאים את דרכו של הציבור לשמור ולהשיב לעצמו לא רק את הפיזיות של המרחב הציבורי, אלא גם את מטעניו הרעיוניים, ובעיקרם את תחושת השייכות המושגת דרכו – הציבוריות. מובנו של המרחב הציבורי כמקום מכש נטבע מחדש והאנונימיות המובנית לתוך האורבניות משנה את פניה לשייכות. השינויים בתפיסת המרחב הציבורי מאתגרים הן את העיסוק הרב באינטראקציה המקוונת והן את הדיון הער בשחיקת הדמוקרטיה.

קהילת הקיבוץ בתקופת הקורונה: מחזיקים בנרטיבים מקבילים ומעלים את החוסן

גב' יעל שדה, ד"ר גיא שיאון

באביב 2020 נכנס העולם למציאות משברית כמוה לא ידע במאה השנים האחרונות כשמגפת הקורונה התפשטה בו. מדינת ישראל ידעה בעבר תקופות משבר אך מעולם לא היה זה משבר רפואי-אזרחי. כך, נוצר מצב בו קהילות נאלצו להתמודד עם משבר מסוג חדש. הייתה זו הזדמנות מיוחדת למחקר על חוסן של קהילות. כחלק ממחקר העוסק בחקר חוסן של קהילות ומתמקד בקהילת הקיבוץ נערך סקר רחב היקף בקרב כל סוגי הקהילות בישראל. הסקר הועבר בשתי פעימות – בזמן הסגר הראשון ובזמן הסגר השני. הנתונים המוצגים כאן הנם ממצאים ראשוניים מתוך ניתוח הסקר והם מתמקדים בתפיסת החוסן בקיבוצים. קהילת הקיבוץ זוכה להערכה כקהילה בעלת חוסן מאז קום המדינה ועד היום (להד ואברהמסקי 2013; שפירא 2010). ממצאי המחקר מתמקדים באופן בו חברי קיבוצים דיווחו על חוסנם האישי וחוסנה של הקהילה בה הם חיים. מן הממצאים עולה כי חברי הקיבוצים אוהזים בנרטיב השייכות לקהילה ובמקביל הם מצביעים על חוסר אמון במנהיגות המדינה. נדייק – ככל שהגברים והנשים בקיבוץ מבוגרים יותר כך הם מפגינים חוסר אמון גובר במוסדות המדינה במקביל לנאמנות גוברת לקיבוץ וחוסר רצון לעקור מהקיבוץ. רכיב האמון בתפיסת החוסן ידוע במחקר כרכיב מרכזי בתפיסת החוסן (פדן וגל, 2019). לפיכך, מחקר זה חושף תופעה חברתית מרתקת לפיה חברי קהילות יכולים להחזיק בשני נרטיבים מקבילים ואף סותרים ומצב זה אינו בהכרח מוריד מתפיסת החוסן. מתוך כך מועלית הסברה כי ליכולת זו יש תפקיד חשוב כמנגנון שמגבש את הקהילה ומפתח חוסן משום שהוא מחייב גמישות חברתית רבה ויכולת התאמה לתנאים משתנים תדיר.

האם אוריינטציה פוליטית וקבוצות הלאום משפיעות על בריאות הנפש במשבר הקורונה?

משאבי התמודדות ברמה האישית, החברתית והלאומית בישראל לאורך המשבר

ד"ר עדי מאנע, פרופ' שפרה גיא

התמודדות עם משבר הקורונה נמצאה במחקרים רבים בארץ ובעולם כקשורה לאופן בו האדם מעריך את המצב כמאיים על רווחתו הנפשית ואת תפיסתו את המשאבים האישיים והקולקטיביים העומדים לרשותו כדי להתמודד עם הלחץ. אולם, מעבר לכך, נראה כי הבנת הקונטקסט החברתי-לאומי שבו התרחש המשבר, תורמת אף היא להבנת התחושות והתגובות של אוכלוסיית במצב המשברי. מחקר האורך שלנו נערך בישראל לאורך חמישה שלבים במשבר הקורונה (שהפך ממשבר אקוטי לכרוני) ובחן תפיסות של משאבים אישיים (תחושת קוהרנטיות אישית), חברתיים (תמיכה חברתית) ולאומיים (אמון במוסדות ציבור ובמנהיגים האחראים לניהול המשבר ותחושת קוהרנטיות לאומית) כגורמים המאפשרים לשמור על רווחה ובריאות נפשית לאורך זמן המשבר. מחקר האורך נערך בקרב 245 נבדקים יהודים ו-165 נבדקים ערבים (גילאי 18-90). ממצאי המחקר מצביעים על תחושת הקוהרנטיות האישית כמשאב יציב המאפשר לגייס משאבי התמודדות נוספים בקרב כלל הנבדקים. עם זאת, נמצאו הבדלים מובהקים במשאבי ההתמודדות האחרים בקרב הנבדקים, בעיקר בהתאם לקבוצת הלאום ולדפוס ההצבעה הפוליטית. נמצאו הבדלים ברמת האמון בגורמים האחראיים על הטיפול במשבר ובתחושת הקוהרנטיות הלאומית, המאפשרת לפרט לתפוס את קבוצת הלאום שלו כמקנה משמעות, תחושת מובנות וברת ניהול. בהרצאה יידונו השלכות חברתיות ופוליטיות של ממצאי המחקר.

שלטון מקומי בזמני משבר: מנהיגות, אמון והשתתפות אזרחית-פוליטית

יו"ר: ד"ר ניסים עורקבי

השתתפות אזרחית בקהילה המקומית מעודדת שחיתות שלטונית - האומנם?

ד"ר עינת שושן-רפאלי

המאמר סוקר את תופעת השחיתות השלטונית שפשתה בעשורים האחרונים במדינת ישראל בכלל וברשויות המקומיות בה בפרט (Barry, Luis, and Wesley, 2017; Idrissa, 2017). השחיתות השלטונית הפכה לסוגיה מרכזית בשיח הציבורי הפוליטי, חברתי ומשפטי מאחר והיא פוגמת בתפקוד של מערכות השלטון, מכרסמת בדמוקרטיה ובעיקר פוגעת בחוסן החברתי – כלכלי – קהילתי של תושבי המדינה (Muh, 2016; Navot and Cohen, 2015).

נשאלת השאלה האם השתתפות אזרחית בכלל ומקומית בפרט עשויות למגר את מגפת השחיתות השלטונית שפוגעת בחוסן החברתי? במאמר זה מצויה תשובה מעוררת חשיבה, מפתיעה ובעיקר מדאיגה. התאוריה בדבר השתתפות אזרחית ושחיתות מלמדת שההשתתפות עשויה להפחית שחיתות שלטונית. המסקנה העיקרית עליה מתבסס המאמר הנוכחי מעידה על כך שככל שתתקיים השתתפות אזרחית מקומית כך תגבר ותתפתח השחיתות השלטונית ברשויות המקומיות בישראל.

במאמר זה נקודת ההנחה היא ששחיתות שלטונית קיימת בכל 255 הרשויות בישראל, אך התסמונות של השחיתות משתנות מרשות מקומית אחת לרשות מקומית שניה, כלומר, ניתן לזהות סוגים שונים של שחיתות ברשויות המקומיות שמתבססים על מידה משתנה של השתתפות אזרחית בקהילה המקומית ועל שוני תרבותי-מגזרי.

לאורך המאמר נבחנו אתרי האינטרנט של 255 רשויות מקומיות בישראל, מתוכן נדלה מידע אודות ההשתתפות האזרחית של תושבי הרשות המקומית. בנוסף, נדלה מידע ממשרד הפנים בדבר ההשתתפות האזרחית המקומית בבחירות 2013. ובמקביל, נותחו דו"חות מבקר המדינה ומשרד הפנים בדבר מעורבות של הרשות המקומית, הממונים או הנבחרים שלה שהיו מעורבים בשחיתות שלטונית בין השנים 2018-1970, נמצאו מעל 9000 אירועי שחיתות.

כאמור, המסקנה העיקרית של המחקר הנוכחי מפתיעה ומלמדת על הקשר שבין השתתפות אזרחית פעילה לבין שחיתות שלטונית בשלטון המקומי בישראל.

ד"ר חדוה וינסקי-פראץ, ד"ר אביב קדרון

מחקרים רבים מבקשים ללמוד על הגורמים המקדמים מחויבות (Engagement) בעבודה המבטאת את רמת המחויבות והמעורבות של הפרט בארגון ואת הרגשתו ופניותו כלפי תפקידו, ארגונו וערכיו, עמיתיו ומנהליו. בעוד שמחקרים רבים תרמו לידע על הגורמים המקדמים את תפיסת המחויבות של הפרט בקרב עובדים במגזר העסקי, מעט מחקרים התבצעו בארגוני המגזר הציבורי ובקרב מנהלים. בנוסף, בספרות המחקרית אין קונצנזוס לגבי הבדלים בתפיסת המחויבות של עובדים משני המגזרים – הפרטי והציבורי. מחקר זה מבקש לגשר על פערי הידע ולבחון הבדלים בתפיסת שני סוגי מחויבות – לארגון ולתפקיד (Organizational-engagement and Job-engagement) של הפרט בקרב מנהלים במגזר הציבורי ובמגזר העסקי.

בהתבסס על מודל דרישות ומשאבים בעבודה (Job Demands-Resource Model) כמנבא של כוונות והתנהגויות, נבחנו הבדלים באופן שבו תפיסת האמון הארגוני ומוטיבציה בשירות הציבורי מנבאים שני סוגי מחויבות בעבודה – מחויבות לתפקיד ומחויבות לארגון. עד כה, מעט מאוד מחקרים בחנו את התפקיד של תפיסת האמון הארגוני בהגברת מוטיבציה בשירות הציבורי ושני סוגי מחויבות בעבודה.

שיטת איסוף הנתונים כללה מענה על שאלון אינטרנטי בפורמט אלקטרוני באמצעות חברת הסקרים iPanel. כ-350 מנהלים במגזר הציבורי והעסקי בישראל השיבו על שאלון המחקר במלואו בשתי נקודות זמן שונות ועמדו בתנאי המחקר.

על מנת לבחון את השערות המחקר ולבחון הבדלים בין שני המגזרים בוצע ניתוח משוואות מבניות (SEM). ממצאי המחקר הצביעו על הבדלים בתפיסותיהם של המנהלים במגזר הציבורי ובמגזר הפרטי. בעוד שבקרב מנהלים במגזר הציבורי מוטיבציה לשירות הציבורי תיווכה בקשר שבין אמון ארגוני לשני סוגי מחויבות, בקרב מנהלים במגזר הפרטי לא נמצא תיווך. לממצאי מחקר ייחודי זה תרומה משמעותית לספרות המחקר הדנה בגורמים המנבאים סוגים נפרדים של מחויבות בעולם העבודה. תרומה נוספת היא לידע המצטבר על ההבדלים בתפיסות של מנהלים בשני המגזרים ולמחקר המתהווה בנושא תפקידה של המוטיבציה בשירות הציבורי בעידוד מחויבות בקרב משרתי הציבור.

Audits in Democratic Systems: The Audit Approach as a Result of Interactions Between State Audit Institutions and Politicians

גב' דנה נתן-קרויף

One approach to auditing is a broad-based system approach where auditors closely monitor decision-making, policy and control mechanisms. In this paper, we explore the factors that influence the balance of power between state audit institutions (SAI) and politicians in order to explain the dynamics of change in auditing and accountability in democratic systems.

This paper develops a dynamic model using the Theory of Moves to conduct a process-tracing analysis of the Israeli case. We conduct a path dependence analysis of the relationship between the SAI and politicians. Politicians try to impede the auditors' independence to prevent a broad-based system audit approach. The SAI engages in this approach as long it does not lead the politicians to restrict their independence. The model illustrates how politicians react to changes in the approach of the SAI from self-restraint to a more independent approach. The goal of the politicians' reaction is to prevent the SAI from adopting a broad-based system audit approach. The empirical analysis is based on interviews with auditors in the SAI and thematic content analysis.

This paper considers the SAI as a part of complex environment and provides a more complex view of

the audit approach that can contribute to future studies about the audit approach at different levels. This paper is expected to contribute to the discourse about accountability in democratic systems, and to our knowledge about the role of auditors' independence in their work.

Overburdened? How immigrant Dispersal Policies Can Mitigate Public Backlash

מר עומר סולודוך

With growing numbers of forcibly displaced people and their tendency to spatially concentrate, destination countries around the world consider dispersing them over their territory. While the egocentric not-in-my-back-yard syndrome (NIMBYism) predicts that dispersion will spark a public backlash, sociotropic considerations and appeals to civic fairness predict the contrary. I theorize that the institutional set-up determines which force prevails. Although the local proximity of refugees triggers public opposition, it can be substantially countered by tighter regulation on refugee dispersion. Setting clear guiding rules, such as an upper limit or proportional allocation can enhance both burden-sharing in the resettlement of refugees and public support for their incorporation. Evidence from survey experiments conducted in Norway and Israel supports these theoretical accounts. The findings have implications for understanding how countries can mitigate public backlash against immigrants and refugees while maintaining their admission and integration.

הרשות המקומית "כלבנת יסוד" בעת חרום: עיריית חולון בתקופת הקורונה (מרץ 2020 עד 2021)

כמקרה בוחן

מר דרור שלו

נגיף הקורונה התפרץ בסין בחודש דצמבר 2019. במרץ 2020 הכריז ארגון הבריאות העולמי (WHO) על התפרצותו כמגפה עולמית. ב-27 בפברואר זוהה המקרה המאומת הראשון בישראל. בתחילת המגיפה, הקורונה טופלה ברמה הלאומית (הוראות וצווים שיצאו מהממשלה) והרשות המקומית ניסתה לסייע. עם מינויו של פרופ' גמזו לפרויקטור ויצירת מודל הרמזור, החל שיח שמגדיר את הרשות המקומית כ"לבנת יסוד" ומבקש לתת לרשות המקומית את הסמכות לטפל בקורונה. השיח העלה פערים ושאלות בנושאי תפקידה, אחריותה, סמכויותיה ויכולותיה של הרשות המקומית בטיפול בהורדת התחלואה. שאלות אלו נוגעות להגדרת הרשות המקומית כ"לבנת יסוד" לטיפול במצבי חירום שונים בעורף.

המשפט "הרשות המקומית, הינה לבנת היסוד לטיפול במצבי חירום בעורף", נאמר לראשונה בשנת 2007, ע"י מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מר רענן דינור. מאז ועד היום' בכל אירוע חירום בעורף' מוזכר משפט זה כמטבע לשון.

המחקר שיוצג, עוסק ביחסי השלטון המקומי והשלטון המרכזי בישראל במצבי חירום. המחקר מגדיר את המושג "לבנת היסוד" ובודק כיצד "לבנת היסוד", באה לידי ביטוי במצבי חירום בעורף ככלל ובימי הקורונה בפרט (מרץ 2020 עד מרץ 2021). הצגת המחקר תעשה בדרך של הצגת מקרה בוחן - עיריית חולון בימי הקורונה. עיריית חולון נבחרה כמקרה בוחן משום שעיריית חולון הינה עירייה בגודל בינוני, הנמצאת במרכז הארץ, אוכלוסיית העיר הינה אוכלוסייה מגוונת ומייצגת, העירייה הינה עירייה בעלת יציבות כלכלית.

שנת הקורונה העלתה פערים בנושא תפיסת הסמכות ואחריות של הרשות המקומית. למרות שראשי הרשויות דרשו לקבל סמכויות ביצוע כדוגמת: סמכויות אכיפה ואפילו סמכויות סגירת גינות ציבוריות, סמכויות אלו לא נתנו להם. המחקר שיוצג יפריך את הטענה כי הרשות המקומית שימשה בתקופת הקורונה כ"לבנת יסוד" (מרץ 2020 עד מרץ 2021), המחקר יציג את הסיבות לכך ומה ההמלצות

מגיב: פרופ' אסף מידני

יו"ר: ד"ר ג'ניפר אושר

משתתפים: פרופ' גל אריאלי | ד"ר אביעד רובין | ד"ר מעוז רוזנטל | ד"ר ג'ניפר אושר | פרופ' נעמי חזן

החברה הערבית בישראל: השתתפות פוליטית-אזרחית, אתגרי השעה ומענים

יו"ר: ד"ר דניס רוזנברג

Covid-19-related institutional satisfaction and psychological response to the pandemic in Arab citizen of Israel: An exploratory cross-sectional study

ד"ר דניס רוזנברג

COVID-19 pandemic was found impacting mental health and psychological wellbeing of people around the world. Numerous studies were conducted in order to understand the determinants of various COVID-19-related psychological outcomes. However, rare are the studies that employ institutional attitudes as predictors of individuals' psychological wellbeing in minorities. The goal of the current study was to understand the association between satisfaction with work of state and society institutions on mitigating the COVID-19 spread and two psychological responses to the pandemic – worry of coronavirus spread, and fear of being victimized due to coronavirus spread. The study was conducted among Israeli Arab citizens (N = 697) who participated in annual survey on personal security index. Multinomial logistic regression was used as a multivariate statistical technique. The main finding suggests that satisfaction with the work of secondary state institutions (Ministry of Health, Home Front Command, and Arab Emergency Committee) was associated with lower likelihood of being highly worried and having a great fear of coronavirus spread. The results imply that these institutions should keep on doing their job, and that primary state (government, police and juridical system) and society institutions should significantly improve their work in order to reduce negative psychological impacts of COVID-19 in Arab society in Israel and also elsewhere.

חלוקת הדורות בחברה הערבית

מר יגאל שירי

המחקר הדורי מאפשר לזהות ולאפיין את העבר, ההווה והעתיד של כל דור. באמצעות הניתוח הדורי אנו יוצרים חלוקה דורית המתבססת על זהויות קולקטיביות ספציפיות, זיכרונות קולקטיביים, אמונות, התנהגויות, תפיסות עולם והשפעת אירועים טראומטיים משמעותיים על הדורות השונים.

מחקר זה מתמקד בחלוקת הדורות בחברה הערבית בישראל. לאור העובדה שמחקרים מועטים נכתבו על הנושא. כמו כן, בשנים האחרונות לא נכתב אף מחקר עדכני שהתמקד בחלוקת הדורות בקרב האזרחים הערבים בישראל.

האתגר בביצוע מחקר מעין זה נובע מכך שהחברה הערבית בישראל היא קבוצת מיעוט המשולבת במרחב תרבותי, כלכלי, חברתי, דתי ומדיני שונה ומאתגר. זוהי חברה השרויה מזה כמאה שנה בציר זמן אבולוציוני של חברה בהתהוות. החברה העסוקה בחיפוש זהות והגדרה עצמית כמיעוט במדינה יהודית. חברה המושפעת מתהליכים פנימיים וחיצוניים משמעותיים העוברים עליה, ועל העולם הערבי שמסביב.

המחקר עוסק בעבר, בהווה ובעתיד של האזרחים הערבים בישראל. הוא דן במאפיינים המיוחדים של הדורות השונים, ביחוד של כל דור, ובהבדל בינו לבין הדורות לפניו ואחריו.

בנוסף המחקר מנתח את השפעת האירועים הטראומטיים שעברה החברה הערבית בישראל על הדורות השונים

(הנכבה, הנכסה, אירועי יום האדמה בשנת 76, אירועי אוקטובר 2000 ועוד).

קיימת במחקר התייחסות לכל הדורות של החברה הערבית בישראל. אך יחד עם זאת ניתן דגש מיוחד לדור החדש (ילידי השנים 1990-2005). וזאת לאור העובדה כי דור זה כולל את מנהיגי ההווה והעתיד של החברה ערבית בישראל. דור אשר יוביל את ההנהגה בשנים הבאות.

עיצוב ויישום מדיניות ודרכי התמודדות עם משבר הקורונה

יו"ר: ד"ר איגור דוידזון

How Personal Experience with Covid-19 Shapes Attitudes Towards Government Coercion?

גב' קרלטה טריגר

The Covid-19 pandemic exposed millions around the world to extreme health and economic shocks. In order to contain the pandemic, governments employed various policies, which differed in their level of coercion, from mere nudges and recommendations to strict personal and national limitations, such as lockdowns, quarantines and shutdowns of economic sectors. However, successful crisis containment and prevention also depend on public support for such policies and compliance with them. Using, original survey data collected in Israel during January 2021, this study explores how personal health and/or economic exposure to the coronavirus affected support for Corona-related policies as well as political trust and support of "big government". Did Corona-induced deterioration in personal health and/or employment status led to more support for policies aimed to contain the virus? Contingent on personal experience and personal risk, how supportive are individuals of coercive policies aimed to protect them and the public? I find that actual exposure (e.g., getting sick or losing one's job) had only limited effect on support for the policies.

However, the results indicate that what shapes support are concerns regarding Covid-19 health implications (but not economic or emotional consequences). These findings suggest that threat perception, regardless of actual exposure, is a determinant of public preferences regarding crisis policies.

How Covid-19 Epidemic may Affect the Transatlantic Security?

ד"ר איגור דוידזון

The crisis that the whole world currently faces in view of the new corona pandemic (known also as Covid-19) outbreak, poses the unpresidential challenge to the international community. While many studies and reports focus on the severe adverse impact of the pandemic on the world economy, less attention is drawn to the influence of the corona crisis on relations among states and on multilateral cooperation. This analysis tries, inter alia, to outline the possible effects of corona crisis on the intra-alliance relations within NATO.

During the crisis (especially at initial stages) we have not seen NATO's coordinated and significant assistance activity for countries affected by the virus, especially the United States, the United Kingdom, Italy and Spain. Thus, the member-states have acted to some extent unilaterally, without regard to the needs of other NATO members. In this context, the question is what effect does such conduct of

NATO-states during corona crisis have on the alliance? What will be the nature of the transatlantic cooperation in the post-corona world? Although such dangerous disease has been not yet defeated, the current conduct of NATO and its members, allows to make some preliminary predictions. The global crisis potentially poses a risk of enhancing cooperation problems at the intra-alliance relations level. In order to address such questions, I turn to the constructivist-inspired theoretical approach, which views NATO as organization based not just on interests of its respective members, but also pluralistic security community sharing common identities.

Social distance: Identity, perceived reality and policy preferences under pandemic threat

מר איתמר יקיר, פרופ' רענן סוליציאנו קינן

Social distance: Identity, perceived reality and policy preferences under pandemic threat in one track rather than the other depends on political leadership, pre-crisis inter-group relations, and on the behavior – real and perceived – of these groups during the crisis. This paper asks whether and how does social identity effect the perception of outgroup's situation under a common threat. We utilize the fact that the first wave of the Covid-19 pandemic has hit Israel's regions and social groups unevenly, and thus has created differences in groups' morbidity rates – for studying perceptions of ingroup and outgroup morbidity. We find that minority groups tend to overestimate outgroup morbidity and underestimate ingroup morbidity, especially when they themselves are characterized by high morbidity rates. These estimations are debiased when people are asked to reflect on their situation. In addition, we find higher support for harsher policy toward implied non-compliers, and do not find evidence for ingroup bias in this regard. The importance of our findings lies in showing that perceptions of outgroup's situation can reflect intergroup relations, and also in suggesting that perceptions may hence trigger further deterioration in social divide at times of extreme crisis.

עליית כוחה של הדיפלומטיה והביקוש הגובר ב"עוצמה רכה" בעידן המגפה העולמית

ד"ר שי אטיאס

משבר הבריאות העולמי שנוצר על ידי נגיף הקורונה (COVID-19) דורש עלייה מהירה ודרמטית בפיתוח כלים (תיאורטיים ומעשיים) דיפלומטיים מהירים המאפשרים שקיפות עולמית, שיתוף נתונים וריבוי צינורות של תקשורת בינלאומית מידית ורציפה בין שחקני הזירה המגוונים שבזירה הבינלאומית. מבניהם, המגיפה הכריחה בעיקר את המדינות לבנייה מחודשת של סדר העדיפויות העולמי, עדכון מהיר לסדר היום הפוליטי שלהן ואף ביטול תוכניות קודמות. במהלך מגיפה עולמית זו, "דיפלומטיה ושיתוף פעולה בינלאומי" - נהפכו לכלים דרושים וקריטיים לביצוע מדיניות החוץ, כעת יותר מתמיד. לכן, מצופה משדה המחקר לנסות לאתר ולבחון - את הגורמים אשר יוכלו לתרום להתמודדות הזירה הבינלאומית עם אתגרי המגיפה ויאפשרו למדינות כלים ללמידה משותפת מהניסיון החשוב שנצבר. חקר "מדעי הדיפלומטיה" חשוב כיום לאור המגיפה גם מנקודת מבטה של דיסציפלינה "המיתוג הלאומי" - בה "המותגים הלאומיים" של המדינות בעולם (קרי, המדינה כמותג על), יונצחו (לטוב או לרע) באמצעות הצלחתן או כישלונן בניהול המשבר הבריאותי הניצב בפנינו. יהיה עליהן להחזיר משקיעים זרים ולבנות מחדש את כושר התיירות ורכיב "המשיכה" (Power of Attraction) המצוי בליבתו של רעיון "העוצמה רכה" שפיתח החוקר נאי (Nye, 1999). בעבודה זו אבחן את ההשלכות הכלכליות והבינלאומיות של מגיפת הקורונה על הזירה הבינלאומית בדגש על השחקן המדינתי ויכולות העוצמה הרכה שלו.

לבסוף, אבקש לאתר את הכלים הדיפלומטיים והבינלאומיים הנדרשים להתמודדות מיטיבית עם המגיפה - מתוך הרצון לסייע לדיפלומטים וראשי מדינות לפעול באופן המיטבי הדרוש.

Cyber Proxy Warfare, Cyber Sovereignty and The Emergence of Internet Bubbles**ד"ר לב טופור, ד"ר אלדד הבר**

The cyber domain emerged as an almost perfect platform for international struggle over hegemony, power and influence. International powers are actively engaged in cyber warfare due to the relatively low risk of escalation, enforcement challenges and vagueness of international law. Such warfare could be fought directly, but also indirectly, using third parties as proxies within the conceptual soil of the cyber domain. These conflicts, along with other domestic interests, might lead some global powers to close or highly restrict their virtual borders as to avoid or reduce the plausibility of cyber warfare and influence campaigns. The formation of such close-circuit networks, further articulated in this article as 'internet bubbles', is already shaping within the realm of actors like Russia, China, North Korea and Iran, as they monitor and regulate their cyberspace domains—all for the purpose of gaining better control over their domestic affairs. But as we argue, others, and more specifically, liberal democracies like the United States, might be at a sever disadvantage to fight against cyber proxy warfare. Due to legal and constitutional barriers, liberal democracies are left susceptible to foreign interference, that is, unless they deploy other mechanisms such as market forces or other political and non-kinetic means to fight against them. Cyber proxy wars, combined with the legal challenges of international and domestic laws regarding them, might lead to the formation of restricted internet bubbles in some parts of the world, thus leading to the restriction and de-proliferation of the global internet as we know it.

האם הדמוקרטיה הישראלית בסכנה?**כרופ' משה הלינגר**

הדמוקרטיה הישראלית התקדמה במשך שנים מאז שנות השישים של המאה העשרים עם ביטול הממשל הצבאי על ערביי ישראל ופסיקות בית המשפט העליון שחיזקו ערכים ליברליים ובעקבות חקיקת חוקי היסוד ב-1992 ופסיקות בג"ץ שהתבססו עליהם. בכך ישראל הפכה מ"דמוקרטיה פורמאלית" ל"דמוקרטיה מהותית" בכל הנוגע למה שקורה בתוך הקו הירוק. גם מעבר לקו הירוק, התפתחה מגמה של חיזוק הדמוקרטיה הישראלית שהתבטאה ביתר אקטיביות של בית המשפט העליון לא אחת בכל הנוגע לכגיעה בזכויות פלסטינים. מהבחינה המדינית הניסיונות השונים שנעשו לצמצם את השליטה הישראלית על הפלסטינים אף הם ביטאו מגמה של חיזוק הדמוקרטיה הישראלית.

אולם לדעת רבים, בעשור האחרון מאז חזרת נתניהו לשלטון בשנת 2009, חל כרסום משמעותי בדמוקרטיה הישראלית. כרסום זה מוצא את ביטויו בין השאר בהיבטים הבאים:

1. חקיקת חוקים שונים שיש בהם יסודות אנטי ליברליים ומעל כולם חוק הלאום שמונע שוויון אזרחי בין יהודים וערבים.
2. התעצמות הקולות האתנוצנטריים בימין החילוני והדתי.
3. הלגיטימציה שניתנת לממשיכי דרכו של הרב כהנא בתנועת כ"ך.
4. החלשת מערכת החוק והמשפט העומדים תחת מתקפה קשה וחסרת תקדים על ידי הדתיים, החרדים והימין ובשנים האחרונות גם נתניהו.
5. העובדה שיש ראש ממשלה שהוגשו נגדו שלושה כתבי אישום וממשיך לכהן כראש ממשלה ולהתערב במערכת המשפט והמשטרה.

מנגד, יש הסבורים שכל הדיבורים הללו על "קץ הדמוקרטיה" הם חסרי בסיס. במדינת ישראל יש בחירות חופשיות, חופש ביטוי והפגנה ומחאה, אופוזיציה פעילה. גם המאבק להחלשת עוצמת היתר של בית המשפט העליון הוא מאבק דמוקרטי מובהק לחיזוק קולו של העם בבחירות.

בהרצאה תיבחנה הגישות השונות, ותוצג גישת ביניים הנראית לחוקר תואמת יותר את המציאות.

עמדות פוליטיות והתנהגות פוליטית

(המושג מתנהל באנגלית)

יו"ר: ד"ר אמנון כוורי

If Women Ran the World: Evidence that female office-holders de-escalate cross-party hostility in western democracies

ד"ר נועם גרון

Concerns over mass-level contempt and hostility across party lines – what scholars label affective polarization – have intensified in recent years across Western democracies. While scholars link this phenomenon to policy disputes, economic conditions, and political institutions, no extant study asks whether women's presence in elected office influences affective polarization. We present theoretical arguments that women's presence in parties' parliamentary delegations defuses dislike among their partisan opponents, and we evaluate this claim by empirically analyzing an original dataset on women's presence in party parliamentary delegations in 20 western democracies, combined with Comparative Study of Electoral Systems survey data on partisans' affective ratings of parties. Our analyses confirm that, indeed, partisans express warmer feelings toward out-parties with higher proportions of female MPs (all else equal), but that this effect dissipates as parties' MP delegations approach gender parity. Our findings have implications for parties' election strategies and for affective polarization.

Do Shared External Threats Foster Greater Assistance Among Groups in Conflict? Evidence from Israel During COVID-19

ד"ר לירן הרסגור, ד"ר אלון יקטר

Intergroup relations in protracted conflicts are typically analyzed in light of the conflict's intrinsic dynamics. Yet, in recent years, global changes have increased the occurrence and intensity of shared exogenous threats such as extreme weather, natural disasters, and global pandemics. Do such shared external threats influence the willingness of groups in conflict to cooperate and assist one another? The literature produces inconsistent expectations. While some studies find that environmental and health crises can promote superordinate identities and cooperation, others argue that they deepen intergroup competition and ethnocentrism, and still others claim that they lack discernable impact on existing tensions. Our study explores this unresolved question in the context of the Israeli-Palestinian conflict amid the COVID-19 pandemic. Exploiting the spike in COVID-19 cases in both societies, we conducted a two-wave survey and a conjoint experiment among Israeli Jews to examine the extent and type of policies they would support to fight the virus's spread in the adjacent Palestinian territories. We find that the pandemic's threat did not change the conflict's core attitudinal dynamic. Preference for assisting the Palestinians, support for medical assistance over forceful steps, and willingness to

collaborate with their leadership reflect partisan ideology and sense of national threat rather than the anxiety and threat caused by the pandemic. These findings provide a sobering perspective on the expectation that shared exogenous threats change existing intergroup dynamics in active conflicts.

American Public Opinion toward Israel: From Consensus to Divide

ד"ר אמנון כוורי, וד"ר גיא פרידמן

We assess the nature of the partisan divide in the United States over Israel by examining the role of affect (measured through favorability). To do so, we first separate the general series of favorability and examine how it explains support for Israel using each of the remaining policy domains: sympathies, blame, use of force (by Israel), and aid. We then test how favorability mediates the relationship between party and policy positions. The findings reveal that gaps in partisan preferences are a product of variation in the affective lenses through which partisans view Israel. Simply put, Republicans feel a stronger positive affect toward Israel than Democrats do, and this "gut feeling" manifests itself in greater support for Israel.

Citizens' Internal and External Political Efficacy: A Crossnational and Longitudinal Investigation

ד"ר ג'ניפר אושר, פרופ' רות דאסינוויל, מר פרננדו פיטוסה

This study conducts a comprehensive cross-national assessment of citizens' internal and external political efficacy by analyzing all available data on political efficacy from the International Social Survey Programme (ISSP) between 1985 and 2016. Building on the most prominent comparative analysis of the ISSP on these topics that analyzed data gathered 1985 in four advanced democracies (Hayes & Bean 1993), we test three main sets of expectations in the literature. First, we test whether internal and external political efficacy continue to measure empirically distinct constructs. Second, we verify whether internal efficacy has remained stable or increased during the same time period that external efficacy has decreased. Third, we investigate the over-time evolution in the predictive power of the set of individual-level (e.g., socio-economic resources) and contextual-level determinants (e.g., electoral system characteristics) of internal and external political efficacy identified in prior literature. Thus, at a time of concern for rising authoritarianism and declining democratic legitimacy, the study contributes new knowledge regarding the cross-national and longitudinal trends and determinants of internal and external political efficacy.

מגיבים: ד"ר מיכאל פרידמן | ד"ר עומר יעיר